Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

26. siječnja 2017.*

„Žalba – Zabranjeni sporazumi – Belgijsko, njemačko, francusko, talijansko, nizozemsko i austrijsko tržište kupaonske opreme – Usklađivanje prodajnih cijena i razmjena osjetljivih poslovnih informacija – Uredba (EZ) br. 1/2003 – Članak 23. stavak 2. – Gornja granica od 10% prihoda – Smjernice o metodi za utvrđivanje iznosa novčanih kazni iz 2006. – Načelo neretroaktivnosti – Izvršavanje neograničene nadležnosti – Predugo trajanje postupka“

U predmetu C-604/13 P

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 25. studenoga 2013.,

Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. KG, sa sjedištem u Iserlohnu (Njemačka), koje zastupaju H. Janssen i T. Kapp, *Rechtsanwälte*,

žalitelj,

druge stranke u postupku su

Europska komisija, koju zastupaju F. Castillo de la Torre i L. Malferrari, u svojstvu agenata, uz asistenciju A. Böhlke, *Rechtsanwalt*, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourgu,

tuženik u prvom stupnju,

Vijeće Europske unije,

intervenijent u prvom stupnju,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: A. Tizzano, potpredsjednik Suda, u svojstvu predsjednika prvog vijeća, M. Berger, E. Levits, S. Rodin (izvjestitelj) i F. Biltgen, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Wathelet,

tajnik: K. Malacek, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 10. rujna 2015.,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: njemački

Presudu

1 Svojom žalbom društvo Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. KG zahtijeva ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 16. rujna 2013., Dornbracht/Komisija (T-386/10; u daljnjem tekstu: EU:T:2013:450) kojom je taj sud odbio tužbu tog društva za poništenje Odluke Komisije C(2010) 4185 *final* od 23. lipnja 2010. koja se odnosi na postupak primjene članka 101. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o EGP-u (Predmet COMP/F/39092 – Kupaonska oprema) (u daljnjem tekstu: sporna odluka), u dijelu u kojem se odnosi na to društvo ili, podredno, smanjenje novčane kazne koja mu je izrečena tom odlukom.

Pravni okvir

Uredba (EZ) br. 1/2003

2 Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima [101. UFEU-a] i [102. UFEU-a] (SL 2003., L 1, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 165.) u članku 23. stavcima 2. i 3. propisuje:

„2. Komisija može poduzetnicima i udruženjima poduzetnika odlukom propisati novčane kazne ako bilo namjerno ili nepažnjom:

(a) krše odredbe članka [101.] ili članka [102. UFEU-a] [...]

[...]

Za svakog poduzetnika i svako udruženje poduzetnika koje sudjeluje u povredi propisa novčana kazna ne smije prelaziti 10% njegovog ukupnog prihoda u prethodnoj poslovnoj godini.

[...]

3. Pri određivanju iznosa novčane kazne uzet će se u obzir težina i trajanje povrede."

Smjernice iz 2006.

3 Smjernice o metodi za utvrđivanje kazni koje se propisuju u skladu s člankom 23. stavkom 2. točkom (a) Uredbe br. 1/2003 (SL 2006., C 210, str. 2.; u daljnjem tekstu: Smjernice iz 2006.), u svojoj točki 2. u pogledu određivanja novčanih kazni navode da „Komisija mora uzimati u obzir i težinu i trajanje povreda" i da „izrečena kazna ne smije premašivati ograničenja utvrđena u članku 23. stavku 2. drugom i trećem podstavku Uredbe br. 1/2003".

4 Točke 19., 21., 23. i 37. Smjernica iz 2006. glase:

„19. Osnovni iznos kazne povezan je s udjelom vrijednosti prihoda od prodaje, ovisno o stupnju težine povrede, pomnoženo s godinama trajanja povrede.

[...]

21. U pravilu se udio vrijednosti prihoda od prodaje koji se uzima u obzir utvrđuje u visini do 30% vrijednosti prihoda od prodaje.

[...]

23. Horizontalni sporazumi o određivanju cijena [...], koji su obično tajni, po svojoj su naravi među najtežim oblicima ograničavanja tržišnog natjecanja. Sa stajališta politike tržišnog natjecanja, njih se kažnjava visokim novčanim kaznama. Stoga je udio vrijednosti prihoda od prodaje koji se uzima u obzir u takvim slučajevima povreda u pravilu u gornjem dijelu tog raspona.

[...]

37. Unatoč tome što ove Smjernice daju opću metodologiju za utvrđivanje kazni, pojedinosti danog slučaja ili potreba za postizanjem preventivnog učinka u pojedinom slučaju mogu opravdati odstupanje od takve metodologije ili od ograničenja navedenih u točki 21."

Okolnosti spora i sporna odluka

5 Okolnosti spora bile su izložene u točkama 1. do 29. pobijane presude i mogu se sažeti kako slijedi.

6 Žalitelj je društvo osnovano u skladu s njemačkim pravom koje, među ostalim, proizvodi sanitarne armature.

7 Masco Corp. i njegova društva kćeri, među kojima Hansgrohe AG, koji proizvodi sanitarne armature, i Hüppe GmbH, koji proizvodi vrata za kade, obavijestili su 15. srpnja 2004. Komisiju o postojanju zabranjenog sporazuma u sektoru kupaonske opreme te su zatražili korištenje imuniteta od novčanih kazni na temelju Obavijesti Komisije o oslobađanju od kazni i smanjenju kazni u slučajevima kartela (SL 2002., C 45, str. 3.) ili, podredno, smanjenje iznosa novčanih kazni koje im se mogu izreći.

8 Komisija je 9. i 10. studenoga 2004. provela nenajavljene pretrage u prostorijama nekoliko društava i nacionalnih stručnih udruženja koja djeluju u sektoru kupaonske opreme. Nakon što je između 15. studenoga 2005. i 16. svibnja 2006. navedenim društvima i udruženjima, uključujući i tužitelju, uputila zahtjeve za pružanje informacija, Komisija je 26. ožujka 2007. donijela obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku. Potonja je među ostalim dostavljena žalitelju.

9 Nakon saslušanja održanog između 12. i 14. studenoga 2007., slanja dopisa o utvrđenim činjenicama i, zatim, zahtjeva za pružanje dodatnih informacija upućenih, među ostalim, žalitelju, Komisija je 23. lipnja 2010. donijela spornu odluku. Komisija je tom odlukom utvrdila postojanje povrede članka 101. stavka 1. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru od 2. svibnja 1992. (SL 1994., L 1, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11, svezak 106., str. 4.) u sektoru kupaonske opreme. Sukladno predmetnoj odluci, ta se povreda, u kojoj je sudjelovalo 17 poduzetnika, odvijala tijekom različitih razdoblja između 16. listopada 1992. i 9. studenog 2004. u obliku skupa protutržišnih sporazuma ili usklađenih djelovanja na belgijskom, njemačkom, francuskom, talijanskom, nizozemskom i austrijskom državnom području. Proizvodi na koje se odnosi zabranjeni sporazum su kupaonska oprema iz jedne od sljedećih triju podskupina proizvoda: sanitarne armature, vrata za kade i dodatna oprema te sanitarna keramika.

10 Kad je riječ o, konkretnije, žalitelju, koji je proizvođač proizvoda iz prve od tih triju podskupina, Komisija je u članku 1. stavku 2. sporne odluke utvrdila da se povreda sastojala od sudjelovanja, u razdoblju od 6. ožujka 1998. do 9. studenoga 2004., u trajnom sporazumu ili usklađenim djelovanjima u sektoru kupaonske opreme na njemačkom i austrijskom državnom području.

11 Zbog toga je Komisija u članku 2. stavku 6. sporne odluke žalitelju izrekla novčanu kaznu u iznosu od 12 517,671 euro.

12 Komisija je izračun te novčane kazne temeljila na Smjernicama iz 2006., osobito njihovim točkama 20. do 24.

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

13 Zahtjevom podnesenim tajništvu Općeg suda 8. rujna 2010. Aloys F. Dornbracht podnio je Općem sudu tužbu za poništenje protiv sporne odluke iznoseći osam tužbenih razloga.

14 Prvi tužbeni razlog temeljio se na pogrešci u ocjeni koju je Komisija počinila, u smislu članka 23. stavka 3. Uredbe br. 1/2003, kod utvrđenja povrede za koju se žalitelj tereti i određivanja iznosa novčane kazne koja mu je izrečena, drugi, na povredi članka 23. stavka 3. te uredbe, koja je posljedica pogrešne primjene gornje granice od 10% iz članka 23. stavka 2. spomenute Uredbe, treći, na neuzimanju u obzir žaliteljeva pojedinačnog sudjelovanja u utvrđenoj povredi, povredom načela jednakog postupanja, četvrti, na neuzimanju u obzir drugih, prijašnjih Komisijinih odluka, povredom načela jednakog postupanja, peti, na neuzimanju u obzir žaliteljevih ograničenih ekonomskih sposobnosti, povredom načela proporcionalnosti, šesti, na povredi načela neretroaktivnosti koja proizlazi iz primjene Smjernica iz 2006., sedmi, na povredi načela zakonitosti kaznenih djela i kazni člankom 23. stavkom 3. te uredbe i, osmi, na nezakonitosti Smjernica iz 2006., utoliko što Komisiji dodjeljuju preširoko diskrecijsko pravo.

15 Opći je sud pobijanom presudom u cijelosti odbio tužbu.

Zahtjevi stranaka pred Sudom

16 Žalitelj od Suda zahtijeva da:

— ukine pobijanu presudu,

— poništi spornu odluku u dijelu u kojem se odnosi na njega;

— podredno, primjereno smanji iznos novčane kazne koja mu je izrečena u spornoj odluci, i

— Komisiji naloži snošenje troškova;

17 Komisija od Suda zahtijeva da:

— odbije žalbu i

— žalitelju naloži snošenje troškova.

O žalbi

18 U prilog svojoj žalbi žalitelj iznosi šest žalbenih razloga. Prvi žalbeni razlog temelji se na povredi članka 23. stavka 3. Uredbe br. 1/2003 i načelâ zakonitosti kaznenih djela i kazni, jednakog postupanja i proporcionalnosti koja proizlazi iz pogrešne primjene gornje granice propisane člankom 23. stavkom 2. te uredbe. Svojim drugim žalbenim razlogom, žalitelj osporava pobijanu presudu u dijelu u kojem je Opći sud pogrešno odbio prigovor nezakonitosti Smjernica iz 2006. Treći žalbeni razlog temelji se na tvrdnji da Opći sud nije sankcionirao Komisijinu povredu točke 37. Smjernica iz 2006. Svojim četvrtim žalbenim razlogom žalitelj se poziva na povredu načela neretroaktivnosti koja proizlazi iz primjene Smjernica iz 2006. na predmetni slučaj. Peti žalbeni razlog temelji se na pogreškama koje se tiču prava kod izračuna iznosa novčane kazne koja mu je izrečena. Konačno, šesti žalbeni razlog temelji se na povredi načela razumnog trajanja postupka.

Prvi žalbeni razlog, koji se temelji na pogrešnoj primjeni ograničenja od 10% propisanog člankom 23. stavkom 2. Uredbe br. 1/2003

Argumentacija stranaka

19 Svojim prvim žalbenim razlogom, koji se odnosi na točke 213. do 227. pobijane presude, žalitelj Općem sudu prigovara da je povrijedio članak 23. stavak 3. Uredbe br. 1/2003 kao i načela zakonitosti kaznenih djela i kazni, jednakog postupanja i proporcionalnosti time što je smatrao da se ograničenjem od 10% propisanim člankom 23. stavkom 2. te uredbe određuje gornja granica koja se primjenjuje samo na konačni iznos novčane kazne, niječući tako nezakonitost određivanja iznosa novčane kazne koju je Komisija izrekla u ovom slučaju i oduzimajući samom sebi mogućnost njegova smanjenja. Naime, takvo tumačenje dovodi do toga da se, u gotovo svim slučajevima, izriče novčana kazna u iznosu koji odgovara 10% ukupnog prihoda i to bez obzira na težinu i trajanje povrede o kojoj je riječ.

20 Pozivajući se, među ostalim, na odluku Kartellsenata Bundesgerichtshofa (vijeće Saveznog vrhovnog suda nadležno za zabranjene sporazume, Njemačka) žalitelj tvrdi da se ograničenjem od 10% propisanim člankom 23. stavkom 2. navedene uredbe ne određuje takva gorja granica, nego samo utvrđuje najviši iznos raspona novčanih kazni koji bi trebalo primijeniti samo za najteže povrede. Takav bi pristup omogućio primjereno uzimanje u obzir težine i trajanja povrede, kao što je propisano člankom 23. stavkom 3. iste uredbe.

21 Prema Komisijinu mišljenju, prvi žalbeni razlog treba odbaciti kao nedopušten ili, u svakom slučaju, odbiti kao neosnovan.

Ocjena Suda

22 Utoliko što žalitelj, s jedne strane, svojim prvim žalbenim razlogom Komisiji, u biti, prigovara da je pogrešno protumačila članak 23. stavak 2. Uredbe br. 1/2003 smatrajući da se njime određuje gornja granica, treba utvrditi da, pritom ne zauzevši takvo stajalište, Opći sud u točki 216. pobijane presude pravilno istaknuo da sukladno ustaljenoj sudskoj praksi Suda samo konačni iznos izrečene novčane kazne mora poštovati maksimalnu granicu od 10% prihoda iz te odredbe i da potonja ne brani Komisiji da, tijekom različitih faza izračuna novčane kazne, dođe do privremenog iznosa koji je viši od te granice sve dok konačni iznos novčane kazne ne prelazi spomenutu granicu (vidjeti, među ostalim, presude od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 277. i 278.; od 29. lipnja 2006., SGL Carbon/Komisija, C-308/04 P, EU:C:2006:433, t. 82., kao i od 12. srpnja 2012., Cetarsa/Komisija, C-181/11 P, neobjavljena, EU:C:2012:455, t. 80.).

23 S druge strane, što se tiče prigovorâ o tome da je Opći sud povrijedio članak 23. stavak 3. Uredbe br. 1/2003 i, stoga, načela zakonitosti kaznenih djela i kazni, jednakog postupanja i proporcionalnosti zato što nije na odgovarajući način uzeo u obzir težinu i trajanje povreda, treba podsjetiti da iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da činjenica da se, zbog primjene granice od 10% prihoda iz članka 23. stavka 2. drugog podstavka te uredbe, određeni faktori kao što su težina i trajanje povrede stvarno ne odražavaju na iznos izrečene novčane kazne, predstavlja običnu posljedicu primjene te najviše granice navedenog konačnog iznosa (vidjeti, među ostalim, presude od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 279., kao i od 12. srpnja 2012., Cetarsa/Komisija, C-181/11 P, neobjavljena, EU:C:2012:455, t. 81.).

24 Naime, svrha je navedene najviše granice izbjeći da se izriču novčane kazne za koje je predvidljivo da ih poduzetnici, s obzirom na svoju veličinu koja je, iako na približan i nepotpun način, određena njihovim ukupnim prihodom, neće moći platiti (presude od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 280., kao i od 12. srpnja 2012., Cetarsa/Komisija, C-181/11 P, neobjavljena, EU:C:2012:455, t. 82.).

25 Radi se dakle o granici koja se ujednačeno primjenjuje na sve poduzetnike i izriče s obzirom na njihovu veličinu, a čija je svrha izbjegavanje prekomjernih i nesrazmjernih novčanih kazni. Svrha je te najviše granice dakle različita i autonomna u odnosu na kriterij težine i trajanja povrede (presude od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 281. i 282. kao i od 12. srpnja 2012., Cetarsa/Komisija C-181/11 P, neobjavljena, EU:C:2012:455, t. 83.).

26 Iz toga slijedi da argumente da težina i trajanje povreda nisu dovoljno uzeti u obzir, zbog primjene maksimalne granice propisane člankom 23. stavkom 2. Uredbe br. 1/2003, treba odbiti.

27 U tim okolnostima prvi žalbeni razlog treba odbiti kao neosnovan.

Drugi žalbeni razlog, koji se temelji na prigovoru nezakonitosti Smjernica iz 2006.

Argumentacija stranaka

28 Svojim drugim žalbenim razlogom, žalitelj tvrdi da je Opći sud povrijedio članak 23. stavak 3. Uredbe br. 1/2003 odbivši prigovor nezakonitosti Smjernica iz 2006. koji se temelji na tvrdnji da se tim smjernicama ne uzimaju u obzir kriteriji trajanja i težine povrede koju su počinili poduzetnici koji proizvode jedan proizvod.

29 Žalitelj u tom pogledu, pozivajući se na argumente iznesene u prvostupanjskoj tužbi, tvrdi da su Smjernice iz 2006. nezakonite zato što se njima krše načela zakonitosti i pravne sigurnosti i da, u svakom slučaju, u tim smjernicama nema nijedne posebne odredbe o poduzetnicima koji proizvode jedan proizvod.

30 Žalitelj navodi da, za razliku od Smjernica o metodi za utvrđivanje novčanih kazni koje se propisuju u skladu s člankom 15. stavkom 2. Uredbe br. 17. i člankom 65. stavkom 5. [UEZUČ-a] (SL 1998., C 9, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 4., str. 6.; u daljnjem tekstu: Smjernice iz 1998.), primjena onih iz 2006., u pravilu, dovode do premašivanja granice od 10%, osobito u pogledu nediverzificiranih poduzetnika koji proizvode jedan proizvod. Primjena metode izračuna novčanih kazni opisane u Smjernicama iz 2006. dovela bi do toga da kriteriji trajanja i težine povreda koje su počinili ti poduzetnici, koji se navode u članku 23. stavku 3. Uredbe br. 1/2003, nisu na odgovarajući način uzeti u obzir. Gotovo sustavnim izricanjem kazni u visini od 10% prihoda krši se i načelo jednakog postupanja.

31 Prema Komisijinu mišljenju, drugi žalbeni razlog treba odbaciti kao nedopušten ili, u svakom slučaju, odbiti kao neosnovan.

Ocjena Suda

32 Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, iz članka 256. UFEU-a i članka 58. stavka 1. Statuta Suda Europske unije kao i članka 168. stavka 1. točke (d) i članka 169. stavka 2. Poslovnika Suda proizlazi da se u žalbi moraju jasno navesti osporavani dijelovi presude ili rješenja čije se ukidanje traži te pravni argumenti koji posebno podupiru taj zahtjev. Taj uvjet obrazlaganja, koji proizlazi iz tih odredbi, ne ispunjava žalba u kojoj se čak ni ne navodi argumentacija kojom se konkretno identificira

pogreška koja se tiče prava kojom je navodno zahvaćena pobijana presuda nego se samo ponovno doslovce iznose tužbeni razlozi i argumenti koji su već istaknuti pred Općim sudom, uključujući i one koji su se temeljili na činjenicama koje je taj sud izričito odbio. Naime, takva žalba u stvarnosti predstavlja zahtjev za preispitivanje tužbe podnesene Općem sudu, što nije u nadležnosti Suda (vidjeti, osobito, presude od 30. lipnja 2005., Eurocermex/OHIM, C-286/04 P, EU:C:2005:422, t. 49. i 50., kao i od 12. rujna 2006., Reynolds Tobacco i dr./Komisija, C-131/03 P, EU:C:2006:541, t. 49. i 50.).

33 Treba utvrditi da se drugim žalbenim razlogom koji je žalitelj istaknuo, u dijelu u kojem se njime Općem sudu prigovara da je odbio prigovor nezakonitosti Smjernica iz 2006., samo ponavljaju argumenti koji su već izneseni u prvostupanjskom postupku.

34 Stoga taj žalbeni razlog treba odbaciti kao nedopušten.

Treći žalbeni razlog, koji se temelji na tvrdnji da Komisija, određivanjem paušalnih iznosa, nije uzela u obzir žaliteljevo pojedinačno sudjelovanje, povredom načela jednakog postupanja

35 Trećim žalbenim razlogom iznesenim u prilog svojoj žalbi, žalitelj Općem sudu u biti prigovara da je prilikom ispitivanja Komisijina izvršavanja diskrecijske ovlasti kod utvrđivanja novčanih kazni opisane u točki 37. Smjernica iz 2006. počinio pogrešku koja se tiče prava.

36 Treba utvrditi da žalitelj ovim žalbenim razlogom nije naveo točke pobijane presude koje su navodno zahvaćene takvom pogreškom.

37 Stoga, na temelju sudske prakse navedene u točki 32. ove presude, i ovaj žalbeni razlog treba odbaciti kao nedopušten.

Četvrti tužbeni razlog, koji se temelji na povredi načela neretroaktivnosti

Argumentacija stranaka

38 Svojim četvrtim žalbenim razlogom, žalitelj prigovara Općem sudu da je, osobito u točkama 87. i 90. pobijane presude, povrijedio načelo neretroaktivnosti smatravši da je Komisijin izračun novčane kazne uz pomoć Smjernica iz 2006. bio zakonit, iako je povreda koja mu se stavlja na teret počinjena u vrijeme kada su na snazi bile Smjernice iz 1998.

39 Žalitelj s tim u vezi ističe da je točno da je Sud u presudi od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 231.) presudio da je Komisija mogla, a da pritom ne povrijedi načelo neretroaktivnosti, iznos novčane kazne izračunati na temelju Smjernica iz 1998. iako su te smjernice donesene nakon počinjenja povrede o kojoj je riječ u tom predmetu, s obzirom na to da su navedene smjernice i nova metoda izračuna koji su one sadržavale bili razumno predvidljivi u trenutku tog počinjenja. Međutim, prema žaliteljevu mišljenju, u predmetu u kojem je donesena ta presuda u trenutku počinjenja povrede nisu postojale smjernice, tako da se postavljalo pitanje je li novčanu kaznu trebalo izračunati na temelju novih smjernica koje je Komisija prvi put donijela 1998. Suprotno onome što je Opći sud smatrao u pobijanoj presudi, tu situaciju, prema žaliteljevu mišljenju, treba razlikovati od one u kojoj su se smjernice primjenjivale u trenutku počinjenja povrede, ali su zamijenjene ili izmijenjene novim smjernicama nakon tog počinjenja. U potonjoj situaciji, postavlja se pitanje koje smjernice, stare ili nove, treba primijeniti radi izračuna iznosa novčane kazne. Prema žaliteljevu mišljenju, primjena, od strane Općeg suda, u ovoj drugoj situaciji, rješenja iz presude od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408), protivila bi se načelima jednakog postupanja i zaštite legitimnih očekivanja.

40 U svakom slučaju, ako bi se smjernice mogle izmijeniti u bilo kojem trenutku s retroaktivnim učinkom, kao što je smatrao Opći sud, one ne bi mogle ispuniti zadaću koja im je namijenjena na temelju sudske prakse Suda a koja ima za ulogu osigurati pravnu sigurnost poduzetnika.

41 Komisija zahtijeva da se četvrti žalbeni razlog odbije. Ona osobito tvrdi da djelotvorna primjena pravila Unije o tržišnom natjecanju zahtijeva da ta institucija može, u bilo kojem trenutku, visinu novčanih kazni prilagoditi potrebama te politike.

Ocjena Suda

42 Treba istaknuti da iz ustaljene sudske prakse proizlazi da primjena novih smjernica, poput onih iz 2006., radi izračuna novčanih kazni izrečenih zbog povreda tržišnog natjecanja, a osobito primjena nove metode izračuna iznosa novčane kazne koju te smjernice sadržavaju, čak i na povrede počinjene prije donošenja ili izmjene navedenih smjernica ne krši načelo neretroaktivnosti jer su te nove smjernice i ta metoda bile razumno predvidljive u vrijeme počinjenja predmetnih povreda (vidjeti u tom smislu osobito presude od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 217., 218. i 227 do 232.; od 18. svibnja 2006., Archer Daniels Midland i Archer Daniels Midland Ingredients/Komisija, C-397/03 P, EU:C:2006:328, t. 25., od 18. srpnja 2013., Schindler Holding i dr./Komisija, C-501/11 P, EU:C:2013:522, t. 75., kao i od 14. rujna 2016., Ori Martin i SLM/Komisija, C-490/15 P i C-505/15 P, neobjavljena, EU:C:2016:678, t. 82. do 94.).

43 Time što je u točki 90. pobijane presude smatrao da Komisija nije povrijedila načelo neretroaktivnosti primjenom Smjernica iz 2006. radi izračuna novčane kazne kojom se kažnjava povreda koju je tužitelj počinio prije njihova donošenja, Opći sud, stoga, nije počinio nikakvu pogrešku koja se tiče prava.

44 Iz toga slijedi da četvrti žalbeni razlog treba odbiti kao neosnovan.

Peti žalbeni razlog, koji se odnosi na pogreške koje se tiču prava počinjene prilikom izračuna iznosa novčane kazne

Argumentacija stranaka

45 Svojim petim žalbenim razlogom, koji se sastoji od tri dijela, žalitelj tvrdi da je Opći sud počinio pogreške koje se tiču prava prilikom izračuna iznosa novčane kazne koja mu je izrečena.

46 Prvim dijelom tog žalbenog razloga, žalitelj, kao prvo, tvrdi da, nakon što je u točkama 165. do 168. pobijane presude smatrao da je Komisija u fazi izračuna novčane kazne izrečene žalitelju trebala uzeti u obzir činjenicu da se zemljopisna raširenost povrede prostirala na teritorijima dviju država članica, a ne šest država članica, Opći sud u točkama 249. i 250. pobijane presude nije mogao primijeniti iste koeficijente „težina povrede” i „dodatni iznos” kao što su oni koje je Komisija utvrdila u spornoj odluci i oni koje je primijenila na ostale članove zabranjenog sporazuma koji su sudjelovali u povredi u trima do šest država članica. Prema žaliteljevu mišljenju, Opći sud time u konačnici nije individualizirao kazne koje su izrečene predmetnim poduzetnicima.

47 Kao drugo, prema žaliteljevu mišljenju, Opći sud je u točki 249. pobijane presude počinio pogrešku u ocjeni time što je kod ocjene težine povrede uzeo u obzir njezino trajanje iako je težinu i trajanje povrede trebalo zasebno uzeti u obzir. Time je Opći sud pridao preveliku važnost kriteriju trajanja povrede.

48 Kao treće, žalitelj smatra da čimbenici koje je Opći sud uzeo u obzir radi određivanja iznosa izrečene novčane kazne ne nalaze u pobijanoj presudi čime se onemogućuje bilo kakvo preispitivanje tog iznosa, tako da pobijana presuda u tom dijelu nije obrazložena.

49 Drugim dijelom petog žalbenog razloga žalitelj Općem sudu prigovara da nije utvrdio nekoliko pogrešaka u ocjeni koje je Komisija počinila te da nije uzeo u obzir nekoliko čimbenika za utvrđivanje iznosa novčane kazne među kojima je činjenica da žaliteljevi proizvodi, koji su bili predmet povrede, pripadaju samo jednoj od triju skupina proizvoda na koje se odnose predmetni sporazumi. Stoga je Opći sud u točkama 168. do 179. pobijane presude trebao uzeti u obzir činjenicu da je intenzitet povrede manji kada je poduzetnik u njoj sudjelovao samo u pogledu proizvoda iz jedne od triju predmetnih skupina. Osim toga, netočan je zaključak iz točke 114. pobijane presude da je žalitelj sa zakašnjenjem osporavao da je znao za činjenicu da se povreda odnosila na tri skupine proizvoda.

50 Trećim dijelom navedenog žalbenog razloga, koji se odnosi na točke 192. do 200. pobijane presude, žalitelj prigovara Općem sudu da, suprotno onome što zahtijevaju Smjernice iz 1998., nije uzeo u obzir činjenicu da je imao tek ulogu sljedbenika u izvršenju povrede.

51 Komisija osporava osnovanost petog žalbenog razloga.

Ocjena Suda

52 Uvodno valja spomenuti da se sustav sudskog nadzora Komisijinih odluka u vezi s postupcima na temelju članaka 101. i 102. UFEU-a sastoji od kontrole zakonitosti akata institucija, koja je utvrđena u članku 263. UFEU-a, a koja, sukladno odredbi članka 261. UFEU-a i na zahtjev tužitelja, može biti nadopunjena ovlašću neograničene nadležnosti Općeg suda u vezi sa sankcijama koje u tom području izriče Komisija (vidjeti u tom smislu presude od 10. srpnja 2014., Telefónica i Telefónica de España/Komisija, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, t. 42., kao i od 21. siječnja 2016., Galp Energía España i dr./Komisija, C-603/13 P, EU:C:2016:38, t. 71.).

53 Doseg te neograničene nadležnosti Općeg suda je, za razliku od nadzora zakonitosti iz članka 263. UFEU-a, strogo ograničen na utvrđivanje iznosa novčane kazne. Ta se neograničena nadležnost odnosi samo na njegovu ocjenu novčane kazne koju je izrekla Komisija, što isključuje bilo kakvu izmjenu konstitutivnih elemenata povrede koju je zakonito utvrdila Komisija u odluci koju preispituje Opći sud (vidjeti u tom smislu presudu od 21. siječnja 2016., Galp Energía España i dr./Komisija, C-603/13 P, EU:C:2016:38, t. 76. i 77.).

54 Osim toga, peti žalbeni razlog, u dijelu u kojem se odnosi na pogreške koje se tiču prava koje je Opći sud počinio prilikom izračuna iznosa novčane kazne koja je izrečena žalitelju, odnosi se na izvršavanje neograničene nadležnosti Općeg suda za određivanje te novčane kazne, osobito u točkama 244. do 251. pobijane presude.

– Drugi i treći dio petog žalbenog razloga

55 Kad je riječ o drugom i trećem dijelu petog žalbenog razloga, koje treba ispitati prve, a kojima žalitelj prigovara Općem sudu da radi određivanja iznosa novčane kazne nije uzeo u obzir okolnosti u skladu s kojima je žalitelj u povredi sudjelovao samo u pogledu proizvoda iz jedne od triju skupina predmetnih proizvoda da je imao tek ulogu sljedbenika u njezinu izvršenju, treba istaknuti da je u svojem nadzoru zakonitosti sporne odluke, osobito u točkama 114., 169. do 173. i 192. do 200. pobijane presude, Opći sud odbio žaliteljeve argumente kojima se poziva na te okolnosti.

56 Iz toga slijedi da se Općem sudu ne može prigovarati da nije ocijenio navedene okolnosti kada je, izvršavajući svoju neograničenu nadležnost, odredio iznos novčane kazne koju treba izreći.

57 U svakom slučaju, u dijelu u kojem se drugi i treći dio petog žalbenog razloga odnosi na zaključke Općeg suda u okviru njegova nadzora zakonitosti sporne odluke temeljem kojeg je odbijena žaliteljeva argumentacija o tim istim okolnostima, taj se žalbeni razlog ne može prihvatiti.

58 Naime, kad je riječ o, kao prvo, argumentu iznesenom u okviru drugog dijela tog žalbenog razloga koji se temelji na pogrešci u ocjeni koju je Opći sud počinio u pogledu skupina proizvoda na koje se odnosila povreda za koju se žalitelj tereti, treba napomenuti da, kao što je Opći sud naveo u točki 51. pobijane presude, u skladu s člankom 44. stavkom 1. točkom (c) Poslovnika Općeg suda, u njegovoj verziji koja je na snazi na dan pobijane presude, predmet spora i sažeti prikaz tužbenih razloga predstavljaju dvije bitne pojedinosti koje se moraju navesti u tužbi kojom se pokreće postupak i da je, na temelju članka 48. stavka 2. navedenog poslovnika, zabranjeno iznositi nove pravne navode tijekom postupka, osim ako se isti temelje na pravnim ili činjeničnim pitanjima za koja se saznalo tijekom postupka (vidjeti u tom smislu presude od 12. studenoga 2009., SGL Carbon/Komisija, C-564/08 P, neobjavljena, EU:C:2009:703, t. 21., i od 3. travnja 2014., Francuska/Komisija, C-559/12 P, EU:C:2014:217, t. 38.). Međutim, kao što je to utvrdio Opći sud, žalitelj je činjenicu da se povreda odnosila na tri podskupine osporavao samo u svojoj replici pred Općim sudom i taj argument nije predstavljao dopunu prigovora iz prvostupanjske tužbe. Stoga ga je Opći sud u točkama 53., 54., 114. i 171. pobijane presude opravdano odbio kao nepravovremeno podnesen.

59 U tim okolnostima, žalitelj takav argument ne može isticati u žalbenom postupku pred Sudom.

60 Utoliko što drugim dijelom svog petog žalbenog razloga žalitelj tvrdi da je Opći sud trebao uzeti u obzir činjenicu da se njegova aktivnost odnosila samo na jednu od triju podskupina proizvoda, dovoljno je utvrditi da je Opći sud to doista uzeo u obzir. Tako je u točki 154. pobijane presude taj sud naveo da je Komisija tu okolnost uzela u obzir prilikom određivanja iznosa vrijednosti prodaje na temelju kojeg je izračunana novčana kazna.

61 Stoga je drugi dio petog žalbenog razloga dijelom nedopušten a dijelom neosnovan.

62 Kad je riječ o, kao drugo, prigovoru istaknutom u okviru trećeg dijela tog žalbenog razloga, da Opći sud prilikom utvrđivanja izrečene novčane kazne iz žaliteljeve isključivo sljedbeničke uloge nije izvukao odgovarajuće zaključke, treba utvrditi da se taj prigovor temelji na pretpostavci da su se na ovaj slučaj trebale primijeniti Smjernice iz 1998., a ne one iz 2006. Budući da je Komisija u ovom slučaju primijenila Smjernice iz 2006., koje je Opći sud u točki 246. pobijane presude odlučio koristiti, te da njima nije predviđeno uzimanje u obzir isključivo pasivne ili sljedbeničke uloge u izvršenju povrede za koju je zapriječena kazna, navedeni prigovor treba odbiti.

63 Stoga je Opći sud u točki 194. pobijane presude opravdano smatrao da, u skladu s navedenim smjernicama, isključivo pasivna ili sljedbenička uloga poduzetnika više nije predstavljala olakotnu okolnost, te je u točki 197. te presude utvrdio da je, s obzirom na točku 29., treću alineju tih smjernica, kako bi mu se priznale olakotne okolnosti, žalitelj trebao dokazati da je izbjegavao provoditi predmetne sporazume koji predstavljaju povredu, što on, međutim, nije učinio.

64 Iz prethodno navedenog proizlazi da je treći dio petog žalbenog razloga neosnovan.

– Prvi dio petog žalbenog razloga

65 Kad je riječ o, kao prvo, žaliteljevim argumentima koji se temelje na tvrdnjama da je Opći sud počinio pogreške u ocjeni u pogledu, među ostalim, zemljopisne raširenosti povrede kada je, izvršavajući svoju neograničenu nadležnost odredio iznos novčane kazne, prije svega treba napomenuti da je Opći sud jedini nadležan za nadzor načina na koji Komisija u svakom pojedinačnom slučaju treba ocijeniti težinu nezakonitih ponašanja. U okviru žalbe, predmet nadzora Suda je, s jedne strane, ispitivanje u kojoj je mjeri Opći sud uzeo u obzir sve ključne čimbenike za ocjenu težine ponašanja utvrđenog s

obzirom na članak 101. UFEU-a i članak 23. Uredbe br. 1/2003 i, s druge strane, provjera je li Opći sud u dovoljnoj mjeri odgovorio na sve argumente iznesene u prilog zahtjevu za ukidanje ili smanjenje novčane kazne (vidjeti, među ostalim, presude od 17. prosinca 1998., Baustahlgewebe/Komisija, C-185/95 P, EU:C:1998:608, t. 128.; od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 244., kao i od 5. prosinca 2013., Solvay Solexis/Komisija, C-449/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:802, t. 74.).

66 S druge strane, treba podsjetiti da nije na Sudu, kada odlučuje o pravnim pitanjima u okviru žalbe, da – pozivajući se pritom na razloge pravičnosti – vlastitom ocjenom zamijeni ocjenu Općeg suda koji je na temelju svoje neograničene nadležnosti odlučivao o iznosima novčanih kazni izrečenih poduzetnicima zbog povrede prava Unije (presude od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 245., kao i od 11. srpnja 2013., Gosselin Group/Komisija C-429/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:463, t. 87.).

67 Nadalje, također treba podsjetiti da, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, za utvrđivanje iznosa novčanih kazni valja uzeti u obzir trajanje povrede i sve elemente koji se mogu obuhvatiti ocjenom težine te povrede (presude od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 240., kao i od 11. srpnja 2013., Team Relocations i dr./Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, t. 98.).

68 Među elementima koji mogu utjecati na ocjenu težine jesu ponašanje svakog poduzetnika, uloga koju je svaki od njih imao u uspostavljanju zabranjenog sporazuma, korist koju su mogli ostvariti iz tog zabranjenog sporazuma, njihova veličina i vrijednost robe o kojoj je riječ kao i rizik koji povrede takve vrste predstavljaju za ciljeve Europske unije (presude od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 242., kao i od 11. srpnja 2013., Team Relocations i dr./Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, t. 100.).

69 U ovom slučaju, kad je riječ o primjenama koeficijenata „težina povrede” i „dodatni iznos”, koji su istovjetni onima koje je Komisija utvrdila u spornoj odluci, po stopi od 15% za svakog od njih, iako je Opći sud utvrdio da se zemljopisna raširenost povrede prostirala na dvije, a ne na šest država članica, treba istaknuti da nakon što je u točkama 156. do 168. pobijane presude utvrdio pogreške koje je Komisija počinila u ocjeni te zemljopisne raširenosti, Opći sud je u okviru izvršavanja svoje neograničene nadležnosti, kao što, među ostalim, proizlazi iz točaka 242. i 244. do 251. te presude, ocijenio zaključke koje treba izvući iz pogrešaka koje je Komisija počinila u pogledu određivanja iznosa izrečene novčane kazne.

70 Prije svega, Opći sud je u točki 246. pobijane presude ocijenio prikladnim u ovom slučaju koristiti Smjernice iz 2006. radi preračunavanja iznosa novčane kazne.

71 Opći sud je, zatim, u točki 247. te presude smatrao da je zbog dvije pogreške u ocjeni koje je Komisija počinila, odnosno činjenice da je potonja koeficijente „težina povrede” i „dodatni iznos” odredila po stopi od 15%, pozivajući se na zemljopisnu raširenost povrede koja je pokrivala teritorij šest država članica, taj sud samo trebao Komisijinu ocjenu zamijeniti vlastitom u odnosu na određivanje tih koeficijenata s obzirom na, među ostalim, zemljopisnu raširenost povrede koja je trebala biti ograničena na teritorij dviju država članica. S obzirom na točke 57. do 64. ove presude, Opći sud opravdano nije u tu svrhu uzeo u obzir žaliteljevu tvrdnju da se povreda odnosila samo na jednu od triju podskupina proizvoda i žaliteljevu sljedbeničku ulogu.

72 Kako bi izračunao iznos izrečene novčane kazne, Opći sud je u točki 248. pobijane presude smatrao da je Komisija u članku 1. stavku 2. i uvodnim izjavama 872. i 873. sporne odluke ispravno smatrala da je žalitelj, između 6. ožujka 1998. i 9. studenoga 2004. sudjelovao u jedinstvenoj i trajnoj povredi koja se sastojala u tajnom zabranjenom sporazumu s ciljem usklađivanja povećanja budućih cijena triju podskupina predmetnih proizvoda na teritorijima Njemačke i Austrije.

73 Konačno, u točki 249. pobijane presude, uzimajući u obzir ne samo samu prirodu te povrede nego i njezinu zemljopisnu raširenost na teritorijima dviju zemalja članica, i njezino dugo trajanje, zaključio da se ta povreda ubraja među najteže te je smatrao da je, uzimajući u obzir točku 23. Smjernica iz 2006., za jednu takvu povredu, udio vrijednosti prihoda od prodaje od 15% odgovarao minimumu.

74 Slijedom toga, Opći sud je u točki 250. pobijane presude smatrao da je za izračun osnovnog iznosa novčane kazne izrečene tužitelju koeficijente „težine povrede" i „dodatnog iznosa" bilo prikladno odrediti u visini od 15% za svaki od koeficijenata.

75 Iz prethodno navedenog proizlazi da je Opći sud, suprotno onome što tvrdi žalitelj, uzeo u obzir činjenicu da se zemljopisna raširenost povrede prostirala samo na dvije države članice, a ne na šest. Međutim, Opći sud je smatrao da je unatoč toj ograničenijoj zemljopisnoj raširenosti stopa od 15% primjerena s obzirom na, među ostalim, prirodu povrede. U tom pogledu treba naglasiti da su, s obzirom na točku 23. Smjernica iz 2006. koje je Opći sud u ovom slučaju odlučio koristiti, koeficijenti „težina povrede" i „dodatni iznos" po stopi od 15% bili opravdani s obzirom na samu prirodu predmetne povrede jer se, kao što je Opći sud istaknuo, ona ubraja u najteže oblike ograničavanja tržišnog natjecanja u smislu navedene točke 23. Smjernica iz 2006. i da takva stopa odgovara onoj najnižoj na ljestvici sankcije predviđenoj za takve povrede na temelju tih smjernica (s tim u vezi vidjeti, u tom smislu, presude od 11. srpnja 2013., Ziegler/Komisija, C-439/11 P, EU:C:2013:513, t. 124. i 125., kao i od 11. srpnja 2013., Team Relocations i dr./Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, t. 125.). Stoga žalitelj pogrešno prigovara Općem sudu da nije uzeo u obzir zemljopisnu raširenost povrede pri određivanju koeficijenata „težina povreda" i „dodatni iznos" te da ih je utvrdio po stopi od 15%.

76 Taj se zaključak ne može dovesti u pitanje time da je ta stopa istovjetna onoj koja je utvrđena za druge poduzetnike koji su sudjelovali u povredi na zemljopisnom području većem od onoga koje je utvrđeno za žalitelja, što bi, po njegovu mišljenju, bilo protivno načelu jednakog postupanja.

77 S tim u vezi treba, naime, podsjetiti da je načelo jednakog postupanja opće načelo prava Unije, sadržano u člancima 20. i 21. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Iz ustaljene sudske prakse slijedi da spomenuto načelo zahtijeva da se u usporedivim situacijama ne postupa na različit način i da se u različitim situacijama ne postupa na jednak način, osim ako takvo postupanje nije objektivno opravdano (vidjeti osobito presudu od 12. studenoga 2014., Guardian Industries i Guardian Europe/Komisija, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, t. 51.).

78 Osobito je Opći sud dužan poštovati navedeno načelo, ne samo u okviru provedbe nadzora zakonitosti Komisijine odluke o izricanju novčanih kazni nego i pri izvršavanju neograničene nadležnosti. Naime, izvršavanje takve nadležnosti pri određivanju iznosa novčanih kazni koje se izriču ne može dovesti do diskriminacije među poduzetnicima koji su sudjelovali u zabranjenom sporazumu ili usklađenom djelovanju koje je protivno članku 101. stavku 1. UFEU-a (vidjeti, u tom smislu, presudu od 18. prosinca 2014., Komisija Parker Hannifin Manufacturing i ParkerHannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, t. 77.).

79 Međutim, kao što proizlazi iz sudske prakse Suda, do uzimanja u obzir, na temelju istog načela, razlika između poduzetnika koji su sudjelovali u istom zabranjenom sporazumu, osobito s obzirom na zemljopisnu rasprostranjenost njihovih sudjelovanja, ne mora nužno doći pri utvrđivanju koeficijenata „težina povrede" i „dodatni iznos" nego u drugoj fazi izračuna novčane kazne, kao, na primjer, u trenutku prilagodbe osnovnog iznosa ovisno o olakotnim i otegotnim okolnostima na temelju točaka 28. i 29. Smjernica iz 2006. (vidjeti u tom smislu presude od 11. srpnja 2013., Gosselin Group/Komisija, C-429/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:463, t. 96. do 100., kao i od 11. srpnja 2013., Team Relocations i dr./Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, t. 104. i 105.).

80 Kao što je istaknula Komisija, takve razlike mogu proizaći i iz vrijednosti prihoda od prodaje koja se koristi radi izračuna osnovnog iznosa novčane kazne jer takva vrijednost za svakog poduzetnika koji sudjeluje u povredi odražava opseg njegova sudjelovanja u predmetnoj povredi, u skladu s točkom 13. Smjernica iz 2006. kojom se omogućuje da se kao polazište za izračunavanje novčanih kazni uzme iznos koji odražava ekonomsku važnost povrede i veličinu poduzetnikova doprinosa njoj (vidjeti presudu od 11. srpnja 2013., Team Relocations i dr./Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, t. 76.).

81 Slijedom toga, s obzirom na to da je nesporno da je osnovni iznos novčane kazne izrečene žalitelju utvrđen ovisno o vrijednosti prihoda od prodaje koje je ostvario, Opći sud je u točki 250. pobijane presude mogao, a da pritom ne povrijedi načelo jednakog postupanja, koeficijente „težina povrede” i „dodatni iznos” utvrditi po stopi od 15% od te vrijednosti.

82 Kao drugo, kad je riječ o argumentu da je Opći sud u točki 249. pobijane presude pogrešno ocijenio težinu povrede s obzirom na trajanje žaliteljeva sudjelovanja, uzimajući u obzir zaključke iz točke 75. ove presude, treba ga odbiti kao bespredmetan.

83 U svakom slučaju, iz činjenice da je u toj točki Opći sud naveo, među drugim kriterijima poput onog prirode predmetne povrede, njezino dugo trajanje, ne može se zaključiti da je taj sud time pridao preveliku važnost potonjem kriteriju.

84 Kao treće, kad je riječ prigovoru koji se temelji na tvrdnji o nepostojanju obrazloženja, treba podsjetiti da obveza obrazlaganja presuda koju Opći sud ima na temelju članka 36. Statuta Suda Europske unije te se na njega primjenjuje u skladu s člankom 53. stavkom 1. istog statuta i članka 81. Poslovnika Općeg suda u njegovoj verziji koja je na snazi na dan pobijane presude, tom sudu nalaže da jasno i nedvosmisleno iznese svoje obrazloženje, tako da zainteresirane osobe mogu utvrditi razloge za donesenu odluku i tako da Sud može izvršavati sudski nadzor (vidjeti, među ostalim, presude od 26. rujna 2013., Alliance One International/Komisija, C-679/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:606, t. 98., kao i od 28. siječnja 2016., Quimitécnica.com i de Mello/Komisija, C-415/14 P, neobjavljena, EU:C:2016:58, t. 56.).

85 Kao što je Sud već presudio, Opći sud je u okviru izvršavanja neograničene nadležnosti dužan poštovati tu obvezu (vidjeti, u tom smislu, presudu od 18. prosinca 2014., Komisija/Parker Hannifin Manufacturing i Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, t. 77.).

86 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, ta obveza obrazlaganja od Općeg suda, međutim, ne nalaže Općem sudu da pruži obrazloženje kojim bi se, iscrpno i pojedinačno, osvrnuo na sve tvrdnje koje su iznijele stranke u sporu. Obrazloženje, dakle, može biti implicitno pod uvjetom da se njime omogućuje zainteresiranim osobama da saznaju razloge zbog kojih Opći sud nije prihvatio njihove argumente, a Sudu da raspolaže dostatnim elementima za izvršavanje svojeg nadzora (vidjeti, u tom smislu, među ostalim, presude od 2. travnja 2009., Bouygues i Bouygues Télécom/Komisija, C-431/07 P, EU:C:2009:223, t. 42., kao i od 22. svibnja 2014., Armando Álvarez/Komisija, C-36/12 P, EU:C:2014:349, t. 31.).

87 U ovom slučaju, treba istaknuti da je Opći sud u odgovoru na žaliteljeve argumente za smanjenje iznosa izrečene kazne, s jedne strane, u točkama 245. do 251. pobijane presude izjasnio o tome koje zaključke treba izvući iz pogrešaka koje je Komisija počinila u vezi s iznosom novčane kazne i, s druge strane, u točkama 252. do 259. te presude, o dodatnim argumentima koje je žalitelj iznio u prilog smanjenju novčane kazne, prije nego što je u točki 260. navedene presude, izvršavajući svoju neograničenu nadležnost, zaključio da novčanu kaznu treba utvrditi u iznosu istovjetnom onome koji je Komisija utvrdila u spornoj odluci. Suprotno onome što žalitelj tvrdi, Opći sud je u točki 249. pobijane presude naveo čimbenike koje je uzeo u obzir kako bi odredio koeficijente „težina povrede” i

„dodatni iznos”, te je naveo da na temelju točke 23. Smjernica iz 2006. i s obzirom na ljestvicu od 0% do 30% koja je njima predviđena, predmetna povreda koja se ubraja među najteže opravdava primjenu stope od 15%.

88 Time je Opći sud iznio razloge zbog kojih se odlučio za takvu stopu i novčanu kaznu utvrdio u iznosu navedenom u točki 251. pobijane presude.

89 U tim okolnostima žaliteljev argument koji se temelji na tvrdnji o nepostojanju obrazloženja pobijane presude treba odbiti.

90 U skladu s tim, s obzirom na to da nijedan argument iznesen u prilog prvom dijelu petog žalbenog razloga nije prihvaćen, treba utvrditi da je taj dio neosnovan.

91 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da peti žalbeni razlog valja djelomično odbaciti kao nedopušten, a djelomično odbiti kao neosnovan.

Šesti žalbeni razlog, koji se temelji na tvrdnji o predugom trajanju postupka pred Općim sudom

Argumentacija stranaka

92 Svojim šestim žalbenim razlogom žalitelj navodi da je Opći sud povrijedio obvezu da u predmetima koji su mu podneseni presudi u razumnom roku. On ističe da je postupak pred tim sudom započeo 8. rujna 2010. i završio nakon više od tri godine, to jest, 16. rujna 2013., na dan donošenja pobijane presude. Taj je rok, s obzirom na relevantnu sudsku praksu i uzimajući u obzir konkretne okolnosti tog predmeta, iznimno dug i pretjeran.

93 Komisija smatra da se čak i pod pretpostavkom da trajanje postupka nije bilo razumno taj žalbeni razlog ne može prihvatiti.

Ocjena Suda

94 Budući da žalitelj šestim žalbenim razlogom, kao prvo, zahtijeva ukidanje pobijane presude zbog predugog trajanja postupka pred Općim sudom, u nedostatku bilo kakve indicije o tome da je takvo trajanje utjecalo na rješenje spora, nepoštovanje razumnog roka za suđenje ne može dovesti do ukidanja pobijane presude. Naime, ako ne postoji utjecaj nepoštovanja razumnog roka za suđenje na rješenje spora, ukidanje pobijane presude ne bi popravilo povredu načela učinkovite sudske zaštite počinjenu od strane Općeg suda (presude od 26. studenoga 2013., Gascogne Sack Deutschland/Komisija, C-40/12 P, EU:C:2013:768, t. 81. i 82.; od 26. studenoga 2013., Kendrion/Komisija, C-50/12 P, EU:C:2013:771, t. 82. i 83.; kao i od 10. srpnja 2014.,Telefónica i Telefónica de España/Komisija, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, t. 64.).

95 U konkretnom predmetu žalitelj nije iznio Sudu nikakvu indiciju koja bi mogla upozoravati na to da je predugo trajanje postupka pred Općim sudom moglo imati utjecaj na rješenje spora koji je pred njim vođen.

96 Iz toga slijedi da šesti žalbeni razlog istaknut u prilog žalbi ne može dovesti do ukidanja pobijane presude u cijelosti.

97 U mjeri u kojoj žalitelj šestim žalbenim razlogom podredno i kao drugo zahtijeva smanjenje iznosa novčane kazne koja mu je izrečena treba podsjetiti da povreda od strane suda Unije obveze, koja proizlazi iz članka 47. drugog stavka Povelje, da u predmetima koji su mu podneseni presudi u razumnom roku treba biti sankcionirana u postupku za naknadu štete pokrenutom pred Općim

sudom jer upravo takva tužba predstavlja djelotvorni pravni lijek. Stoga se zahtjev za naknadu štete nastale nepoštovanjem razumnog roka suđenja Općeg suda ne može podnijeti izravno Sudu u okviru žalbe, već se mora podnijeti samom Općem sudu (presude od 10. srpnja 2014., Telefónica i Telefónica de España/Komisija, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, t. 66.; od 9. listopada 2014., ICF/Komisija, C-467/13 P, neobjavljena, EU:C:2014:2274, t. 57.; kao i od 21. siječnja 2016., Galp Energía España i dr./Komisija, C-603/13 P, EU:C:2016:38, t. 55.).

98 Opći sud, koji je nadležan na temelju članka 256. stavka 1. UFEU-a, dužan odlučiti o takvim zahtjevima za naknadu štete postupajući u drukčijem sastavu od sastava u predmetu u kojem se vodio postupak čije je trajanje predmet kritika (vidjeti, u tom smislu, presude od 10. srpnja 2014., Telefónica i Telefónica de España/Komisija, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, t. 67.; od 9. listopada 2014., ICF/Komisija, C-467/13 P, neobjavljena, EU:C:2014:2274, t. 58., kao i od 21. siječnja 2016., Galp Energía España i dr./Komisija, C-603/13 P, EU:C:2016:38, t. 56.).

99 S obzirom na navedeno, kada je, bez potrebe da stranke u vezi s tim podnesu dodatne dokaze, očito da je Opći sud na dovoljno ozbiljan način povrijedio svoju obvezu suđenja u razumnom roku, Sud to može utvrditi (vidjeti, u tom smislu, presude od 9. listopada 2014., ICF/Komisija, C-467/13 P, neobjavljena, EU:C:2014:2274, t. 59., kao i od 21. siječnja 2016., Galp Energía España i dr./Komisija, C-603/13 P, EU:C:2016:38, t. 57.).

100 Međutim, u ovom slučaju, s obzirom na, među ostalim, prirodu i stupanj složenosti predmeta o kojem je riječ kao i broj tužbi podnesenih protiv sporne odluke, ne čini se da je trajanje postupka pred Općim sudom, od otprilike tri godine, bilo očito nerazumno.

101 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da šesti žalbeni razlog treba odbiti.

102 Kako nije prihvaćen nijedan žalbeni razlog koji je žalitelj istaknuo, žalbu treba u cijelosti odbiti.

Troškovi

103 Na temelju članka 184. stavka 2. Poslovnika Suda, kad žalba nije osnovana, Sud odlučuje o troškovima.

104 U skladu s člankom 138. stavkom 1. tog poslovnika, koji se na temelju članka 184. stavka 1. tog poslovnika primjenjuje na žalbeni postupak, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da je Komisija postavila zahtjev da se žalitelju naloži snošenje troškova i da on nije uspio u postupku, valja mu naložiti snošenje troškova ovog žalbenog postupka.

Slijedom navedenoga, Sud (prvo vijeće) proglašava i presuđuje:

1) Žalba se odbija.

2) Društvu Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. KG nalaže se snošenje troškova.

Potpisi